

En milepæl i musikkterapi og eldreomsorg

Brynjulf Stige, Hanne Mette Ridder, red.
Musikkterapi og eldrehelse
 280 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2016.
 Pris NOK 399
 ISBN 978-82-15-02463-9

Brynjulf Stige og Hanne Mette Ridder er ledende skikkelser i musikkterapifaget. Denne fagoversikten inneholder tekster fra flere av de fremste forskerne og utøverne innen musikkterapi og eldreomsorg i Norge og Danmark. Bidrag fra profilerte medisinere som Knut Engedal, Are Brean og Geir Olve Skeie illustrerer at bokens målgruppe går utover musikkterapifaget.

Jeg har selv vært med på flere antologier innen tilgrensende fagområder. Slike oversikter med ulike kapitelforfattere er ofte belemret med sprikende tilnærminger og ujevn kvalitet. Denne samlingen gir derimot fra første stund et helhetlig inntrykk. Den første delen belyser grunnlaget for å bruke musikk, både i et nevrobiologisk og et sosiokulturelt perspektiv. Del 2 viser bruken av musikk i samvær- og hverdagspraksis. Del 3 gir innblikk i musikkterapeutisk praksis tilpasset kliniske problemstillinger. Del 4 tar for seg tverrfaglig samarbeid og fagutvikling. De fire delene belyser hverandre gjensidig, og tar faget musikkterapi ut av et ensidig profesjonsfokus og inn i en større økologisk sammenheng i helsevesen og samfunn.

Fagkapitlene gir tydelige føringer på hvordan musikkterapi kan styrke tilbud til sårbare grupper på en spesifikk måte. Jeg vil særlig fremheve kapitlet om musikkterapi i nevrorehabilitering av Anette Dalmo Moltubak. En så konkret fremstilling av hvordan musikkterapeutiske prinsipper kan anvendes for de mange som trenger rehabilitering er et skoleeksempel på faglitteratur på sitt beste.

Språket er klart, konsist og forståelig med vekslende mellom vitenskapelige referanser og konkrete eksempler. Dette kapitlet er ett av mange som viser hvor langt musikkterapi som fag er kommet, samtidig som det sprenger rammene og kan brukes som lærebokstoff i utdanning av helsearbeidere uten musikkfaglig bakgrunn.

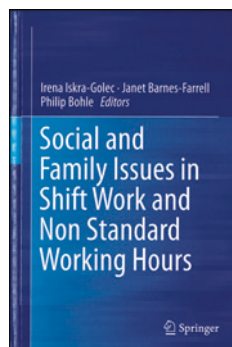
Generelt savner jeg mer om overføring av kompetanse til helsepersonell – det er de som står der med de urolige og de ustø på lørdagskvelden når musikkterapeuten ikke er der. Men det inkluderende perspektivet og de konkrete eksemplene gjør at jeg kommer til å anbefale denne boken til alle aktuelle aktører som arbeider med eldre, og jeg finner den velegnet som lærebok også utover musikkterapeutenes profesjonsgrenser.

Antologien representerer et syvsmilssteg, ikke bare for musikkterapi i geriatri og rehabilitering, men også for et helhetlig omsorgs- og behandlingstilbud for vår aldrende befolkning.

Audun Myskja

Spesialist i allmennmedisin, ph.d.
 Fagveileder, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg
 Nord universitet, Levanger

Aktuelt om arbeidstider

Irena Iskra-Golec, Janet Barnes-Farrell,
 Philip Bohle, red.
**Social and family issues in shift work
 and non standard working hours**
 202 s, tab, ill. Heidelberg: Springer, 2016.
 Pris EUR 90
 ISBN 978-3-319-42284-8

Etter legestreiken om arbeidstidsavtaler i fjor høst bør denne boken interessere mange. Den handler om sosiale konsekvenser av arbeidstidsordninger som avviker fra normalarbeidsdagen. Innføringen av normalarbeidsdagen – lovfestet varighet og plassering i døgnet fra 1916 – skulle bedre folkehelsen og sikre at arbeidsfolk fikk tid til å ta seg av familien. Dessuten skulle det gi dem tid til egenutvikling og til å delta i samfunnet.

Hundre år senere er det dessverre lite rom for sosiale hensyn i arbeidstidsavtalene. Altfor mange opplever at ekstreme arbeidstider stjeler krefter og overskudd fra livet utenfor jobben: barn, familie og venner. Arbeidsmiljøloven vektlegger sosiale hensyn, men arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner som Legeforeningen kan dessverre inngå arbeidstidsavtaler med dårligere vern enn det loven gir.

Denne utgivelsen presenterer dagens kunnskap om hvordan arbeidstidsordninger påvirker familie og sosiale forhold. Mange av de fremste arbeidstidsforskerne har bidratt. To introduksjonskapitler oppsummerer eksisterende forskning om skiftarbeid, med en grundig litteraturgjennomgang. De neste tre kapitlene ser på sosiale konsekvenser og langtidsvirkninger av skiftarbeid, og av kvelds- og helgearbeid spesifikt. To kapitler ser på individuelle variasjoner, og på betydningen av sosiale kjønnsforskjeller.

Individuelle variasjoner gjør at grenser som skal verne om flertallets helse og velferd kan bli oppfattet som utidige inngrep i personlig frihet av de unge og sterke. Samtidig kan de samme grensene være utilstrekkelige for andre: de eldste, de med omsorgsansvar eller de som har helseproblemer. Disse gruppene må ofte godta svært belastende ordninger hvis de vil beholde jobben. Lovlige ordninger er dermed ikke nødvendigvis forsvarlige for alle.

Den eneste yrkesgruppen som har fått sitt eget kapittel, er flykabinpersonalet. De har lange skift til ikke-standardtider, kanskje kombinert med reiser over flere tidssoner. Dårlig regulert konkurranse gir fordeler til selskap som kutter pauser og tøy arbeidsøkter. Dermed blir flykabinpersonalet ufrivillig interessant for forskere som vil undersøke menneskers biologiske og sosiale tålegrenser for arbeidstid.

For leger flest er det viktig å skjønne konsekvensene av ekstreme arbeidstidsordninger som mange pasienter lever med. De som skal forhandle om legenes egne arbeidstidsordninger vil finne enda flere gode grunner til å bremse bruken av nattarbeid, lange skift og helgearbeid.

Ebba L. Wergeland

Overlege, Arbeidstilsynet
 Oslo